

เอกสารประกอบการอภิปรายเรื่อง
ความรับผิดชอบทางกฎหมายของหน่วยงานอันเนื่องมาจากปัญหา Y2K
(การคุ้มครองผู้บริโภคและการรับประกัน)

โดย
นายสุรศักดิ์ สูดประเสริฐ
อนุกรรมการประกันภัยเบ็ดเตล็ด สมาคมประกันวินาศภัย

18 กุมภาพันธ์ 2542
ณ ห้องสัมมนาตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

ปัญหา Y2K ในทัศนะของบริษัทประกันภัย

ปัญหา Y2K เป็นปัญหาใหญ่ในระดับสากลโลก หากเกิดความเสียหายขึ้นก็ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อไปยังธุรกิจต่างๆ ไปทั่วโลกไม่เว้นแม้กระทั่งตัวบริษัทประกันภัยเอง ในธุรกิจประกันภัยก็เช่นกันได้มีการมองเห็นปัญหาและทำการศึกษารองรับอย่างจริงจังมานานแล้ว ซึ่งบริษัทประกันภัยส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะต่อปัญหา Y2K ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นการยากที่จะประเมินความสูญเสียหรือเสียหายที่เป็นผลมาจากปัญหา Y2K หากเกิดปัญหาในวงกว้างแล้วมูลค่าความเสียหายจะต้องสูงมากจนไม่สามารถประมาณการได้ในขณะนี้ ความเสียหายจะเป็นผลมาจากการที่ทรัพย์สินเสียหาย ความเสียหายอันเกิดจากความรับผิดชอบตามกฎหมาย และผลกระทบที่ตามมาจากการที่ธุรกิจหยุดชะงักลง หากบริษัทประกันภัยต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายเหล่านี้ เป็นที่แน่นอนว่าอุตสาหกรรมการประกันภัยจะต้องล้มละลายลงอย่างแน่นอน และแทบจะไม่มีบริษัทประกันภัยใดหลงเหลืออยู่
2. ปัญหา Y2K เป็นสิ่งที่ธุรกิจประกันภัยไม่เคยประสบมาก่อน โดยที่ผ่านมานั้นการกำหนดเงื่อนไขและข้อตกลงคุ้มครองต่างๆ จะถูกพัฒนามาอย่างช้าๆ โดยอาศัยประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจและการศึกษาความเสี่ยงต่างๆ จากเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง และนำสิ่งเหล่านี้มาปรับปรุงพัฒนาขึ้นเป็นเงื่อนไขและอัตราเบี้ยประกันภัยที่เหมาะสม ดังนั้นบริษัทประกันภัยจึงไม่สามารถที่จะประเมินความเสี่ยงหรือสภาพแวดล้อมของปัญหา Y2K ได้ จึงไม่สามารถที่จะกำหนดหรือร่างเงื่อนไขการรับประกันภัยที่เหมาะสมได้ และยังมีปัญหาไปถึงการพิจารณาเรื่องเรียกร้องค่าสินไหม (Claims) ที่จะทะลักเข้ามาเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น รวมไปถึงปัญหาในการประเมินค่าเสียหายและการตีความหรือการให้ความหมายของคำว่า Y2K
3. โดยปกติแล้ว หลักการหรือหัวใจของการประกันภัยคือการให้ความคุ้มครองต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาหรือคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่แต่ปัญหา Y2K เป็นสิ่งคาดการณ์ได้แน่นอนว่าจะต้องเกิดขึ้น เพียงแต่ว่าความเสียหายจะมากหรือน้อยแค่ไหนนั้น จะขึ้นอยู่กับขนาดของหน่วยงานหรือองค์กร ประเภทของธุรกิจและความสามารถในการแก้ไขปัญหา Y2K ของหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ คงไม่มีบริษัทประกันภัยแห่งใดในโลกนี้ยินยอมรับประกันภัยและตกลงที่จะชดเชยค่าเสียหายให้กับสิ่งที่รู้อยู่แล้วว่าจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคต

จึงพอสรุปได้ว่าบริษัทประกันภัยไม่อยู่ในฐานะที่พร้อมจะออกแบบหรือร่างเงื่อนไขให้กัน กรมธรรม์ประกันภัยเพื่อจัดความคุ้มครองให้เหมาะสมต่อความเสียหายอันเกิดจากปัญหา Y2K และที่จริงแล้วกรมธรรม์ประกันภัยในปัจจุบันที่มีอยู่โดยพื้นฐานแล้วก็ไม่ได้ให้ความคุ้มครองต่อความเสียหายที่จะเกิดจากปัญหา Y2K เพราะไม่ได้มีการประเมินความเสี่ยงและคิดเบี้ยประกันภัยเพิ่มในเรื่องนี้ไว้ อีกทั้งแม้ว่าสามารถจะจัดหากรมธรรม์ประกันภัยที่มีเงื่อนไขที่เหมาะสมได้ ก็ยังมีปัญหาอีกว่าหากเกิดความเสียหายขึ้นในวงกว้าง บริษัทประกันภัยที่รับประกันความเสียหายจากปัญหา Y2K ใวันั้น จะมีศักยภาพเพียงพอที่จะประเมินและชดใช้ค่าเสียหายได้หรือไม่

ประเภทของกรมธรรม์ประกันภัยที่จะได้รับผลกระทบจากปัญหา Y2K

1. กรมธรรม์ที่ให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สินและความเสียหายจากธุรกิจหยุดชะงัก
(Material Damage (to property) & Business Interruption)
2. กรมธรรม์ที่ให้ความคุ้มครองความรับผิดต่อบุคคลภายนอกและจากสินค้า
(Public & Product Liability)
3. กรมธรรม์ที่ให้ความคุ้มครองความรับผิดจากการประกอบวิชาชีพ
(Professional Indemnity)
4. กรมธรรม์ที่ให้ความคุ้มครองความรับผิดในการบริหารงานผิดพลาด
(Directors' & Officers' Liability)

จะเห็นได้ว่าปัญหา Y2K จะกระทบต่อกรมธรรม์ประกันภัยเกือบทุกชนิดที่บริษัทประกันภัยมีอยู่ และผลกระทบนี้ไม่ใช่เป็นแค่เพียงระหว่างผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยเท่านั้น แต่จะมีผลกระทบเป็นลูกโซ่ไปยังบริษัทประกันภัยต่อ (Reinsurance) ทั้งในและต่างประเทศ มูลค่าความเสียหายจะไม่จำกัดแค่มูลค่าของทรัพย์สินที่เสียหายหรือผลจากธุรกิจหยุดชะงัก แต่เกี่ยวพันไปถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ค่าใช้จ่ายในการสำรวจและตรวจสอบ ค่าว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญ (Loss Adjuster) และหากมีคดีที่ต้องนำสู่การพิจารณาของศาล ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและต่อสู้อคดีก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน

การดำเนินการต่อปัญหา Y2K ของบริษัทประกันภัยในต่างประเทศ

ธุรกิจประกันภัยในโลกนี้มีรากฐานและการเจริญเติบโตมาจากประเทศอังกฤษ ดังนั้นหากจะดูความเคลื่อนไหวใดๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจประกันภัย ก็มักจะดูจากประเทศอังกฤษเป็นหลัก ซึ่งในประเทศอังกฤษนั้นจะมีองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นเสมือนหนึ่งตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างๆ คือสมาคมผู้รับประกันภัยแห่งอังกฤษ (ASSOCIATION OF BRITISH INSURERS – ABI) โดยมีบริษัทประกันภัยต่างๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกว่า 400 บริษัท ทาง ABI ได้ทำการศึกษากรณีปัญหา

Y2K เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางการดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งทาง ABI ได้สรุปออกมาว่าความเสียหายที่จะเกิดจาก Y2K เป็นสิ่งที่ไม่สามารถรับประกันภัยไว้ได้ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ต่อจากนั้นทาง ABI จึงได้ทำการออกแบบร่างเงื่อนไขเพื่อยกเว้นความเสียหายที่เกิดจากปัญหา Y2K เพื่อให้บริษัทสมาชิกใช้เป็นเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ (Endorsement) ซึ่งแบบร่างเงื่อนไขข้อยกเว้นนี้ได้ถูกแจ้งให้แก่บรรดาบริษัทสมาชิกทราบตั้งแต่ปลายปี 1997 ต่อจากนั้นก็ได้มีการพัฒนาปรับปรุงมาตลอด แต่ก็ยังคงสาระสำคัญที่แสดงว่าบริษัทประกันภัยไม่รับผิดชอบค่าเสียหายอันเกิดจากปัญหา Y2K ในปัจจุบันนี้มีบริษัทประกันภัยรายใหญ่ของโลกส่วนใหญ่ได้ใช้เอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ซึ่งมีทั้งที่ออกแบบเองและอิงมาจาก ABI เพื่อเป็นการแจ้งแก่ลูกค้าคือผู้เอาประกันภัยของตัวเองว่าไม่รับผิดชอบค่าเสียหายใดๆ หากมีความเสียหายเกิดขึ้นโดยเป็นผลมาจากปัญหา Y2K

การดำเนินการต่อปัญหา Y2K ของบริษัทประกันภัยในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้มีองค์กรที่ทำหน้าที่เหมือนกับ ABI ของประเทศอังกฤษคือ สมาคมประกันวินาศภัย (THE GENERAL INSURANCE ASSOCIATION – GIA) ซึ่งประกอบไปด้วยบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านประกันวินาศภัย (Non-Life Insurance) ที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในประเทศไทย จำนวน 69 บริษัท ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะมีต่อธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยอันเกิดจากปัญหา Y2K จึงได้มอบหมายให้คณะกรรมการประกันภัยเบ็ดเตล็ดทำการหาข้อสรุปและแนวทางการดำเนินการในเรื่องนี้ ดังนั้นทางคณะกรรมการฯ จึงได้ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 ก.พ. 41 ซึ่งคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายมานี้ได้ทำการศึกษาและสอบถามแนวทางต่างๆ เกี่ยวกับปัญหา Y2K ไปยังประเทศต่างๆ รวมทั้งมีการสอบถามความเห็นไปยังบรรดาบริษัทรับประกันภัยต่อรายใหญ่ๆ ของโลก รวมทั้งมีการจัดสัมมนาและเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมให้ความคิดเห็น ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ให้ข้อสรุปแก่คณะกรรมการฯ ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยจำต้องดำเนินการตามแนวทางที่ทำอยู่ในต่างประเทศด้วยเหตุผลเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วและเพื่อความมั่นคงในการรักษาธุรกิจประกันภัยของประเทศไว้

คณะกรรมการฯ จึงมอบหมายให้คณะกรรมการฯ ทำการจัดทำร่างเงื่อนไขเพื่อใช้เป็นเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่าบริษัทประกันภัยไม่รับผิดชอบค่าเสียหายอันเกิดจากปัญหา Y2K ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้จัดทำเอกสารแนบท้ายโดยใช้ชื่อว่า “เอกสารแนบท้ายว่าด้วยการทำงานผิดพลาดของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อันเนื่องมาจากปีค.ศ. 2000” (Y2K or Millennium Endorsement) ออกมาเป็นฉบับแรกสำหรับใช้กับกรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สินและได้รับความเห็นชอบจากกรรมการประกันภัยให้ใช้เป็นเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ได้ในเดือน ส.ค. 41 ต่อจากนั้นจึงมีการออกแบบเอกสารแนบท้ายฉบับอื่นๆ ตามมาเพื่อใช้กับกรมธรรม์ประกันภัยชนิดอื่นๆ มากยิ่งขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันนี้มีเอกสารแนบท้ายว่าด้วยเรื่อง Y2K นี้จำนวนทั้งสิ้น 14 แบบ

เพื่อใช้กับกรรมธรรม์ประกันภัยต่างๆ เช่น การประกันความรับผิดชอบตามกฎหมาย การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง การประกันภัยการก่อสร้าง การประกันภัยรถยนต์และ ฯลฯ และเอกสารแนบท้ายทั้ง 14 แบบได้รับการเห็นชอบจากกรมการประกันภัยในเดือน ม.ค. 42 ที่ผ่านมา ซึ่งบริษัทประกันภัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ใช้เอกสารแนบท้ายนี้ติดไปกับกรรมธรรม์ประกันภัยที่ออกให้กับลูกค้าของตัวเองแล้ว

สาระสำคัญของเอกสารแนบท้าย

เอกสารแนบท้ายที่จัดทำขึ้นมานี้ ถึงแม้จะมีถึง 14 แบบ แต่เงื่อนไขและข้อความจะคล้ายคลึงกันเป็นส่วนมากเพราะใจความสำคัญจะอยู่ที่เนื้อหาซึ่งเป็นไปในทำนองว่าบริษัทประกันภัยไม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดจากปัญหา Y2K แต่อย่างไรก็ตาม พอจะแบ่งสาระสำคัญใหญ่ๆ ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เป็นการยกเว้นเฉพาะความเสียหายที่เป็นผลโดยตรง (Partial Exclusion)

เป็นการระบุว่าบริษัทประกันภัยจะยกเว้นความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากปัญหา Y2K เท่านั้น แต่ยังคงให้ความคุ้มครองต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมา (Subsequent Damage) และความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมานั้นจะต้องเป็นภัยที่ได้รับการคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัยที่มีอยู่ และเป็นภัยที่ระบุไว้ในเอกสารแนบท้ายนี้ ซึ่งเอกสารแนบท้ายลักษณะนี้จะใช้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเสี่ยงต่อปัญหา Y2K น้อยมาก หรือมีความเสี่ยงแต่ได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา Y2K จนกระทั่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Y2K Compliance)

2. เป็นการยกเว้นความเสียหายทั้งหมด (Total Exclusion)

เป็นการระบุว่าบริษัทประกันภัยจะยกเว้นความเสียหายที่เกิดจากปัญหา Y2K ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นผลโดยตรงหรือเกิดขึ้นตามมา จะไม่มีส่วนใดของความเสียหายที่จะได้รับการชดใช้จากบริษัทประกันภัย เอกสารแนบท้ายลักษณะนี้จะใช้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเสี่ยงต่อปัญหา Y2K สูงมาก หรือมีความเสี่ยงน้อยแต่ไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา Y2K ใดๆ หรือมีการดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ส่วนการที่บริษัทประกันภัยใดจะใช้เอกสารแนบท้ายลักษณะไหนนั้น เป็นการพิจารณาของแต่ละบริษัทเอง เพียงแต่ต้องใช้เงื่อนไขและข้อความตามแบบที่กรมการประกันภัยเห็นชอบแล้วเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าธุรกิจประกันภัยส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีแนวทางอย่างชัดเจนว่าไม่สามารถรับประกันความเสียหายที่เกิดจากปัญหา Y2K ได้ อีกทั้งได้มีการออกเอกสารแนบท้ายที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกรมธรรม์ประกันภัยเพื่อเป็นการแสดงว่าบริษัทประกันภัยไม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เป็นผลมาจากปัญหา Y2K ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่แต่ละหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเสี่ยงต่อปัญหานี้ จะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง เพราะหากเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือองค์กรของตัวเองแล้ว ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะไม่ได้รับการชดใช้จากกรมธรรม์ประกันภัยที่มีอยู่

สุรศักดิ์ สุขประเสริฐ

หัวหน้าคณะทำงานศึกษาปัญหา Y2K

อนุกรรมการประกันภัยเบ็ดเตล็ด

สมาคมประกันวินาศภัย

18 กุมภาพันธ์ 2542